

المللی کتاب تهران

مخاطبان کم سن و سال

کاري جدی کرد. به نظر من تحقق وعده‌ای که آقای احمدوند، معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی درباره‌اش صحبت کرده، راهگشا خواهد بود. قربانی معتقد است که برپایی دوتماشگاه برای کتاب‌های کودک و نوجوان، یکی در خلال برگزاری نمایشگاه کتاب تهران و نمایشگاه دیگری که قرار شده به طور مستقل میزبانی ناشران فعال در این زمینه را برعهده داشته باشد، تأثیر بسزایی در جلب توجه خانواده‌ها به آثار این حوزه و از سویی افزایش تقاضا خواهد داشت؛ اتفاقی که در نهایت رتبه ایران در آزمون‌های جهانی نظیر «پرلز» را نیز ارتقا خواهد بخشید. هرچند که هم‌زمانی برپایی نمایشگاه کتاب کودک و نوجوان با بخشی که به کتاب‌های عمومی و مخاطبان بزرگسال اختصاص دارد نیز اتفاقی است که به گفته اهالی کتاب از نقاط قوت برگزاری بخش‌های مختلف در کنار یکدیگر محسوب می‌شود چراکه والدین هم‌زمان با مراجعه به بخش کتاب‌های کودکان و نوجوانان، خودشان نیز فرصتی برای بازدید از تازه‌های آثار حوزه عمومی و خرید کتاب‌های مورد نظر از بخش بزرگسال را خواهند یافت.

گشت و گذار میان کتاب‌ها و انس و الفت با بارمهریان

از جمله تمهیداتی که امسال نیز نظیر دوره‌های قبل برای علاقه‌مندان در نظر گرفته شده بود می‌توان به امکان خرید مجازی از نمایشگاه کتاب تهران اشاره کرد؛ فرصتی که امسال سومین دوره برپایی‌اش را شاهد بودیم. با وجود نقاط قوتی که می‌توان برای این رهاورد دنیای تکنولوژی که به خدمت کتاب و اهالی‌اش شتافته برشمرد؛ این مسأله در ارتباط با مخاطبان کودک و نوجوان قدری متفاوت است. یکی از مباحثی که کارشناسان فرهنگی و آموزشی در ارتباط با مخاطبان کودک و نوجوان بر آن تأکید دارند ضرورت مراجعه خانواده‌ها به فضای حضوری نمایشگاه کتاب تهران برای آشنایی با تنوع هرچه بیشتر این دسته از مخاطبان است. دیدار با نویسندگان و مترجمان مجموعه‌هایی که میان مخاطبان کودک و نوجوان طرفدار بسزایی پیدا کرده‌اند یکی از اتفاقات خوبی است که تنها در بخش حضوری نمایشگاه کتاب تهران رخ می‌دهد. البته شاید بهتر باشد که بگوئیم این مسأله بیش از همه در ارتباط با مخاطبان نوجوان مشهود است.

مصطفی رحماندوست، شاعر سروده مشهور «صد دانه یا قوت»، از آن دسته اهالی کتاب است که همواره به دیدار با

رحماندوست معتقد است که برای فراهم کردن فرصت چنین دیدگاهی نباید فقط به فضای نمایشگاهی اکتفا کرد و بهتر است متولیان، در سال نیز با برنامه‌ریزی‌های مستمر، شرایط دیدار مخاطبان کودک و نوجوان با نویسندگان و مترجمان آثار محبوب آنان را در مراکز نظیر کتابفروشی‌ها فراهم کند.

فهرست آثار منتخب، راهنمایی برای خرید خوب

فهرست‌های مختلفی، به منظور معرفی آثار شاخص ترجمه و تألیفی در عرصه کتاب‌های کودک و نوجوان منتشر می‌شود، یکی از این فهرست‌ها به جشنواره کتاب رشد تعلق دارد؛ رویدادی رقابتی که سالانه به همت آموزش و پرورش برگزار می‌شود. **محمدحسین چراغی،** مدیرعامل انتشارات مدرسه تأکید دارد که تعداد بیشتری از مراجعه‌کنندگان به نمایشگاه کتاب امسال بر اساس فهرست‌هایی نظیر رشد، به دنبال

خرید آثار مورد نظر خود بودند. البته تأکید دارد که برگزارکنندگان جوایزی که فهرست آثار برگزیده برای کودکان و نوجوانان اعلام می‌کنند همچنان به همراهی بیشتری از سوی اهالی رسانه برای اطلاع‌رسانی نیاز دارند؛ یا این حال او نسبت به افزایش حساسیت والدین جوان در انتخاب آثار مناسب فرزندان‌شان اظهار امیدواری کرده و تأکید دارد که به مرور شاهد اثرگذاری هرچه بیشتر نتایج فهرست آثار منتخب اعلام شده از سوی مراکز فرهنگی در بازار نشر و فروش کتاب‌ها خواهیم بود.

داستان‌های خواندنی «مشاهیر خندان» برای کودکان

سالان کتاب‌های کودک و نوجوان، از پربازدیدترین بخش‌های سی و پنجمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بود؛ بنابراین استقبال خانواده‌ها از غرفه‌های مختلف این سالن شاید نتوان یک کتاب را به تنهایی اثر پرفروش آثار کودک و نوجوان معرفی کرد؛ با این حال مجموعه «مشاهیر خندان» که به قلم حمید عبدالمهین و از سوی انتشارات میکا در اختیار خانواده‌ها و فرزندان آنان قرار گرفته، یکی از پرفروش‌های نمایشگاه این دوره بود. عبدالمهین، در هر یک از جلد‌های این مجموعه به زندگی و فعالیت‌های یکی از چهره‌های شاخص فرهنگی و علمی سرزمین‌مان پرداخته است. ابوعلی سینا، رازی، فارابی، فردوسی و ابوریحان از جمله شخصیت‌هایی هستند که عبدالمهین به قلمی طنز درباره آنان نوشته است. نکته جالب توجه درباره این مجموعه، راهیابی آن به فهرست آثار برگزیده جوایزی همچون لاک‌پشت پرنده است؛ البته برخی جلد‌های آن نیز در دوره‌ای، جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی را از آن خود ساخته‌اند.

احسان مینایی‌راد از مدیران انتشارات «راه یار»

درباره استقبال مردم از نمایشگاه کتاب ۱۴۰۳ به «ایران» گفت

مردم خرید هدفمندتر و ناشران هم عرضه بهتری داشتند

گفت‌وگو

گروه فرهنگی

برخلاف اظهارنظر برخی از اهالی کتاب که معتقد به تأثیر منفی بخش مجازی نمایشگاه کتاب تهران بر میزان مراجعه مردم به بخش حضوری هستند، احسان مینایی‌راد، مدیر بخش بازرگانی انتشارات «راه یار» قائل به چنین دیدگاهی نیست. او تأکید دارد: «بهتر است به جای مقایسه اشتباه این دو بخش نمایشگاه کتاب تهران، به وجود بخش فروش مجازی نمایشگاه کتاب تهران به عنوان مکملی برای بخش حضوری آن نگاه کرد و برای بهره‌مندی هرچه بیشتر و اصولی‌تر از امکانات و ظرفیت‌های آن بکوشیم.»

میزان استقبال مردم از برپایی سی و پنجمین دوره نمایشگاه کتاب تهران را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ میزان فروش بخش‌های مختلف نمایشگاه امسال حاکی از جایگاه خوبی است که کتاب بین مردم پیدا کرده است؛ اتفاقی که در حوزه کتاب‌های مرتبط با جبهه انقلاب اسلامی نیز مشهود بود. مردم استقبال خوبی از آثار عرضه شده در نمایشگاه کتاب امسال داشتند؛ نکته جالب توجه در خصوص بخش حضوری را می‌توان مراجعه هدفمند مخاطبان به غرفه‌های مختلف دانست. خود من طی ایام برپایی نمایشگاه این دوره، با بازدیدکنندگان بسیاری روبه‌رو شدم که ضمن در دست داشتن فهرست آثار مورد نظرشان، به دنبال غرفه ناشران مشخصی می‌رفتند. هرچند به هر حال بخشی از مراجعه‌کنندگان را هم آنهایی تشکیل می‌دادند که بدون کسب اطلاعات کافی به مملی آمده بودند و بنا بر گفته‌ها راهنمایی کارشناسان غرفه‌ها دست خالی می‌زدند؛ البته تعداد این قبیل خریداران کمتر از دوره‌های قبل بود.

آیا در ارتباط با عملکرد ناشران غرفه‌دار هم شاهد تغییرات رو به بهبود بودیم؟ بله. اتفاقاً نحوه حضور ناشران نیز در نمایشگاه امسال جالب توجه بود؛ بسیاری از آنهایی که دوره‌های قبل نمایشگاه کتاب مشاهده نمرات آن نباید چندین ساعت با چیدمان بهتری به استقبال مخاطبان شناخته بودند. خب نتیجه تغییراتی که به آن اشاره شد، چه از جهت خرید هدفمندتر مخاطبان و چه در خصوص ارائه ویتزینی بهتر از سوی ناشران را می‌توان در رشد جریان کتابخوانی دید؛ اتفاقی که برای مشاهده نمرات آن نباید چندین ساعت با چیدمان بهتری به استقبال مخاطبان و همگامی مخاطبان با ناشران را می‌توان یکی از مهم‌ترین دستاوردها در برگزاری نمایشگاه کتاب سی و پنجم دانست. این مسأله در ارتباط با ناشرانی که در جبهه انقلاب مشغول فعالیت هستند نیز صادق بسیاری در نمایشگاه کتاب امسال داشت.

انتشار کتاب‌هایی که روایتگر پیشرفت در بخش‌های مختلف کشور هستند یکی از محورهای اصلی فعالیت انتشارات راه یار را تشکیل می‌دهد؛ جایگاه کتاب‌هایی از این دست در نمایشگاه کتاب امسال چگونه بود؟ حضور برخی از آنها بر اساس تجربه و شناختی که از غرفه انتشارات «راه یار» و همچنین غرفه‌های

فهرستی که تهیه کرده بودند به غرفه مؤسساتی نظیر راه یار می‌آمدند. گسترش دامنه مخاطبان کتاب‌هایی که روایتگر پیشرفت هستند را در گروه چه می‌دانید؟

تحقق این مسأله بیش از همه وابسته به همراهی رسانه‌ها در بحث اطلاع‌رسانی و آگاهی بخشی درباره وجود این کتاب‌ها و همچنین ضرورت مطالعه آنهاست. از سوی دیگر اهالی فرهنگ و هنر نیز در بخش‌های مختلف باید نسبت به تولید محصولات فرهنگی و هنری با مضامین انقلابی بکوشند. برآیند فعالیت مؤسساتی همچون «راه یار» جدا از زندگی روزمره مردم عادی نیست، چراکه در ذیل گفتمان انقلاب اسلامی با گستره قابل توجهی از موضوعات روبه‌رو هستیم از جمله سبک زندگی، رسانه و... بگذارید صدقاً بگویم، بازتر در خصوص کتاب‌های این حوزه که با استقبال روبه‌رو شدند بگویم. کتاب «حوض خون» طی یک دو سال گذشته با نگاهی به همراهی زنان در پشتیبانی جبهه در دوران دفاع مقدس منتشر شد؛ کتابی که به رغم تلخی‌ها و ناملایمات بسیاری که در خود جای داده است با استقبال زیادی روبه‌رو شد. از این رو گفتم که بداند مردم کتاب خوب را به هر طیفی که تعلق داشته باشد می‌خوانند؛ البته به شرط آنکه درباره آنها اطلاع‌رسانی شده باشد وگرنه مخاطب راهی برای اطلاع از تازه‌های نشر و آثار خوب کتاب تهران اشتباه بزرگی است. امسال در چگونگی تولید، معرفی و عرضه آثار خود نشان دادند مطالعه این قبیل کتاب‌ها تنها به قشر خاصی محدود نمی‌شود. خوشبختانه طی ایام برپایی نمایشگاه کتاب تهران حتی شاهد فعالیت برخی از ناشران فعال برای گروه سنی کودک و نوجوان و با محور روایت پیشرفت بودیم. این را می‌توان یکی از پیشرفت‌های مهم حوزه کتاب‌های تألیفی طی سال‌های اخیر دانست، چراکه برای برخورداری از آینده بهتر نیازمند بیان حقایق به نسل جوان هستیم و چه وقتی بهتر از دوران کتاب تهران اشتباه بزرگی است. امسال بسیاری از آنهایی که به شکل اینترنتی خرید کرده بودند هم برای مشاهده تازه‌های نشر به مصلی آمده بودند. فروش مجازی کتاب در نمایشگاهی که پشت‌سر گذاشتیم و حتی مهمی در عرضه بیشتر و بهتر کتاب به مخاطبان دانست. واقعاً تأیید می‌کنم چرا عده‌ای اصرار دارند این بخش نوظهور نمایشگاه را مزاحم فروش حضوری عنوان کنند؛ البته در بخش فروش مجازی به انجام یک‌سری خلاقیت‌ها برای ایجاد فضایی فرهنگی در آن نیاز داریم به آن صورت که خریدار با مراجعه به سایت نمایشگاه فقط با یک صفحه ساده فروش مواجه نباشد.

متولیان این بخش چگونه می‌توانند از این مسأله استفاده کنند؟ با توجه به این مسأله می‌توانند از همین حالا دست به کار شوند.

نه! اصلاً. قرار نیست بخش مجازی نمایشگاه کتاب قبلی برای بخش حضوری باشد. هر یک از اینها کارکردهای خود را دارند و مقایسه این دو بخش نمایشگاه کتاب تهران اشتباه بزرگی است. امسال بسیاری از آنهایی که به شکل اینترنتی خرید کرده بودند هم برای مشاهده تازه‌های نشر به مصلی آمده بودند. فروش مجازی کتاب در نمایشگاهی که پشت‌سر گذاشتیم و حتی مهمی در عرضه بیشتر و بهتر کتاب به مخاطبان دانست. واقعاً تأیید می‌کنم چرا عده‌ای اصرار دارند این بخش نوظهور نمایشگاه را مزاحم فروش حضوری عنوان کنند؛ البته در بخش فروش مجازی به انجام یک‌سری خلاقیت‌ها برای ایجاد فضایی فرهنگی در آن نیاز داریم به آن صورت که خریدار با مراجعه به سایت نمایشگاه فقط با یک صفحه ساده فروش مواجه نباشد.

متولیان این بخش چگونه می‌توانند از این مسأله استفاده کنند؟ با توجه به این مسأله می‌توانند از همین حالا دست به کار شوند.

«خانه پیش از تاریکی» کتابی خواندنی برای رمان‌دوستان

ادبیات داستانی، چه در قالب داستان کوتاه باشد و چه رمان مخاطبان بسیاری را به سوی خود می‌کشاند؛ بخصوص اگر ردپایی از داستان‌های پلیسی یا جنایی هم در آنها باشد. در میان رمان‌های پرفروش نمایشگاه کتاب امسال می‌توان به کتاب «خانه پیش از تاریکی» نوشته‌ای از «رابلی سیجر» اشاره کرد که با ترجمه ساره خسروی و به همت انتشارات آموت در دسترس علاقه‌مندان قرار گرفته است. در معرفی این رمان آمده: «هر خانه‌ای داستانی برای گفتن و رازی برای به اشتراک گذاشتن دارد. بیست و پنج سال پیش، مگی هولت والدینش به تالز پنبری، یک املاک ویکتوریایی بی نظیر در جنگل‌های ورمونت نقل مکان کردند. سه هفته بعد، آنها در تاریکی شب گریختند، مصیبتی که پدرش در خاطراتش به نام خانه وحشت نقل کرده است. مگی برای به یاد آوردن هریک از وقایع وحشتناکی که ظاهر رخ داده بود بسیار جوان بود و در بزرگسالی یک تک کلمه از ادعاهای پدرش را باور نمی‌کرد تا اینکه...»

یادداشت

علی‌الله سلیمی

نویسنده و منتقد ادبی

درس بزرگ نمایشگاه کتاب امسال

امسال هم نیمه دوم اردیبهشت ماه برای اهالی نشر و دوستداران کتاب و کتابخوانی با انواع خاطرات خوش هم‌نشینی با بار مهربان گذشت و مانند سال‌های گذشته و دوره‌های مختلف نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، طبعاً با تجربه‌های ارزشمند و گران‌بها همراه بوده است. البته برگزاری هر دوره از این رویداد بزرگ فرهنگی، اقتضائات خاص خود را دارد که معمولاً با توجه به موقعت و شرایط زمانی انجام می‌دهند و با دست‌پرازی از کتاب‌های پدید کند و یک مسأله یا موضوع خاص سایر مسائل و موضوعات مربوط به نمایشگاه کتاب را تحت‌الشعاع خود قرار دهد. اگر از این منظر به سی و پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران نگاه کنیم، یکی از مسائل حاد و چشمگیر، قیمت بالای کتاب‌ها بود که بر میزان خرید بازدیدکنندگان از نمایشگاه اثر گذاشته بود. دیگر از آن خریدهای انبوه که در دوره‌های قبل اغلب بازدیدکنندگان انجام می‌دادند و با دست‌پرازی از کتاب‌های مختلف و متنوع از نمایشگاه خارج می‌شدند چندان خبری نبود و بسیاری از بازدیدکنندگان در انتخاب کتاب‌ها گزینشی عمل می‌کردند و به اصطلاح با پار سبک از نمایشگاه خارج می‌شدند. البته قیمت‌های فعلی کتاب در مقایسه با قیمت سایر اقلام واجبات در شرایط امروزی چندان غیرعادی و غیرمتعارف نیست اما با توجه به این که کتاب، کالایی از جنس فرهنگ است و باید برای توسعه فرهنگ در ابعاد و زوایای گوناگون در جامعه از ابزارهای موثر آن، از جمله کتاب حمایت شود، به نظر می‌رسد در پروسه تولید و توزیع کتاب که نمود عینی آن را در ایام نمایشگاه کتاب تهران می‌شد دید، آن تمهیداتی که انتظار می‌رفته صورت نگرفته است. اغلب ناشران از هزینه‌ها در مراحل مختلف صنعت نشر گریز داشتند و قیمت بالای کتاب را محصول تورم حاکم بر صنعت نشر می‌دانستند که ادامه فعالیت در این شرایط را دشوار می‌کند.

با این حال، برگزاری سی و پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران نشان داد صنعت نشر حتی در شرایط سخت فعلی که با انواع موانع و دشواری‌های کاری دست و پنجه نرم می‌کند، همچنان می‌کوشد بازار کتاب و فرهنگ را در جامعه گرم نگه دارد و نگذارد بین خوانندگان و کتاب‌ها فاصله بیفتد. این نوع سخت‌کوشی و مقاومت فعالان صنعت نشر در مقابل انواع موانع و مشکلات این حوزه، همراهی و همدلی بیش از پیش مسئولان فرهنگی کشور را می‌طلبد که با تعامل و همکاری‌های بیشتر، نگذارند کتاب، این محصول فرهنگی اثرگذار که مرور از سید خانوارهای ایرانی حذف شود. چرا که در صورت بی‌توجهی ممکن است روزی از راه برسد که خرید کتاب دیگر اولویت‌های اصلی خانوارها محسوب نشود و رویدادهای فرهنگی بزرگی مانند همین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به یک برنامه کمرورق تبدیل شود و آن روز طبعاً روز خوشی برای فرهنگ و فرهنگ‌دوستان نخواهد بود. بنابراین، از همین حالا با برنامه‌ریزی و اجرای برخی برنامه‌ها و طرح‌های حمایتی از صنعت نشر در کشور، احتمال می‌دهم که کتاب بتواند با سایر اقلام کتاب در غیر این صورت، اگر تورم در بازار کتاب هم‌تراز با تورم در سایر بخش‌ها پیش برود، احتمال این که کتاب بتواند با سایر اقلام واجبات و مقاربت پایاپایی داشته باشد و به مرور از بازار و سید خانوارهای ایرانی حذف شود، دور از تصور نیست و این همان اتفاق ناگوار است که در مدت‌های پیش فعالان حوزه فرهنگ و صنعت نشر آن را یادآوری و گوشزد کرده‌اند. برای همین، اگر بخواهیم درسی از سی و پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بگیریم، همان جدی گرفتن علائم زنگ خطری است که افزایش قیمت کتاب‌ها در نمایشگاه کتاب امسال به صد آورده

و این که، کتاب محصول فرهنگی ضعیفی در هیاهوی بازارهای برزخ و برقع برق امروزی است که اگر از حمایت‌های جدی مسئولان فرهنگی و نهادهای و سازمان‌های مرتبط با حوزه فرهنگ برخوردار نباشد، توان رقابت با سایر اجناس و کالاهای لوکس فریبنده را ندارد و کم‌کم از بطن جامعه به حاشیه رانده می‌شود و به مرور حذف خواهد شد.

طی ایام برپایی این دوره از نمایشگاه کتاب، تنور برپایی مراسم‌های رونمایی هم داغ بود؛ یکی از نویسندگان بهیچ‌اگر او با استقبال خوبی از سوی مخاطبان روبه‌رو می‌شود، مهرداد صدقی است. او با رونمایی و جشن امضای کتاب «آب‌نبات لیمویی»، آخرین جلد مجموعه داستانی «آب‌نبات‌ها» به نمایشگاه کتاب سی و پنجم رفت. کتاب‌های صدقی در این مجموعه را می‌توان از پرفروش‌های انتشارات سوره دانست. شخصیت اصلی این مجموعه رمان پستی به نام محسن است؛ صدقایی با بازی از یک کودک دهه شصتی که در امتداد این رمان چند جلدی رشد می‌کند و هر آنچه از یک کودک و نوجوان دهه شصتی به ذهن‌تان خطور می‌کند در وجودش نهفته است. «آب‌نبات هل‌دار»، «آب‌نبات دارچینی»، «آب‌نبات نارنگی» عناوین سه جلد نخست این مجموعه هستند که به همت انتشارات سوره مهر، جلد چهارم نیز با عنوان «آب‌نبات پسته‌ای» از سوی نشر چرخ و فلک منتشر شده و از جلد آخر نیز با عنوان «آب‌نبات لیمویی» رونمایی کرد.

استقبال از آخرین «آب‌نبات» مهرداد صدقی در نمایشگاه کتاب

طی ایام برپایی این دوره از نمایشگاه کتاب، تنور برپایی مراسم‌های رونمایی هم داغ بود؛ یکی از نویسندگان بهیچ‌اگر او با استقبال خوبی از سوی مخاطبان روبه‌رو می‌شود، مهرداد صدقی است. او با رونمایی و جشن امضای کتاب «آب‌نبات لیمویی»، آخرین جلد مجموعه داستانی «آب‌نبات‌ها» به نمایشگاه کتاب سی و پنجم رفت. کتاب‌های صدقی در این مجموعه را می‌توان از پرفروش‌های انتشارات سوره دانست. شخصیت اصلی این مجموعه رمان پستی به نام محسن است؛ صدقایی با بازی از یک کودک دهه شصتی که در امتداد این رمان چند جلدی رشد می‌کند و هر آنچه از یک کودک و نوجوان دهه شصتی به ذهن‌تان خطور می‌کند در وجودش نهفته است. «آب‌نبات هل‌دار»، «آب‌نبات دارچینی»، «آب‌نبات نارنگی» عناوین سه جلد نخست این مجموعه هستند که به همت انتشارات سوره مهر، جلد چهارم نیز با عنوان «آب‌نبات پسته‌ای» از سوی نشر چرخ و فلک منتشر شده و از جلد آخر نیز با عنوان «آب‌نبات لیمویی» رونمایی کرد.

